

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1997-1998

19 NOVEMBER 1997

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER SANTKIN

Art. 1bis (nieuw)

Een artikel 1bis (nieuw) invoegen, luidende:

«Artikel 1bis. — In hoofdstuk III, afdeling 2, van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet wordt een onderafdeling 4bis ingevoegd met het opschrift «Gevolgen van de niet-uitvoering van de kredietovereenkomst door de consument», bestaande uit een artikel 27bis, luidende:

«Art. 27bis. — § 1. Bij de ontbinding of het opeisbaar worden van de overeenkomst wegens de niet-uitvoering door de consument van zijn verbintenissen of wegens een gewone wanbetaling mag aan de consument geen andere betaling gevraagd worden dan die hieronder vermeld:

- het verschuldigd saldo;
- het bedrag van de vervallen en niet-betaalde intresten;

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-540 - 1996/1997:

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Santkin.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

19 NOVEMBRE 1997

Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. SANTKIN

Art. 1^{er}bis (nouveau)

Insérer un article 1^{er}bis (nouveau), rédigé comme suit:

«Article 1^{er}bis. — Dans le chapitre III, section 2, de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation, est inséré une sous-section 4bis, intitulée «Des conséquences de la non-exécution du contrat de crédit par le consommateur», comprenant un article 27bis, libellé comme suit:

«Art. 27bis. — § 1er. En cas de résolution du contrat ou de déchéance du terme, en raison de la non-exécution de ses obligations par le consommateur, ou en cas de simple retard de paiement, aucun paiement autre que ceux indiqués ci-dessous ne peut être réclamé au consommateur:

- le solde restant dû;
- le montant des intérêts échus et non payés;

Voir:

Document du Sénat:

1-540 - 1996/1997:

N° 1: Proposition de loi de M. Santkin.

— het bedrag van de overeengekomen nalatigheidsintrest.

§ 2. De overeengekomen nalatigheidsintrest mag voor de kredietopeningen niet hoger liggen dan de laatst toegepaste debetrente en voor andere kredietovereenkomsten niet hoger dan het overeengekomen jaarlijkse kostenpercentage, verhoogd met een coëfficiënt van maximum 10%.

De nalatigheidsintrest mag alleen toegepast worden op het verschuldigde saldo, bestaande uit het in hoofdsom te storten bedrag om het kapitaal af te lossen of terug te betalen en, in voorkomend geval, het bedrag van de vervallen en niet-betaalde intresten gekapitaliseerd overeenkomstig artikel 1154 van het Burgerlijk Wetboek.

§ 3. Elke betaling gevraagd overeenkomstig § 1 moet omstandig omschreven en verklaard worden in een bewijsstuk dat gratis aan de consument overhandigd wordt.

De Koning kan bepalen welke vermeldingen het bewijsstuk moet bevatten en kan een model van afrekening opleggen.»

Nr. 2 VAN DE HEER SANTKIN

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

«Artikel 2. — Artikel 28 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

«Art. 28. — Voor niet geschreven wordt gehouden elk beding dat in geval van niet-uitvoering door de consument van zijn verbintenissen straffen of schadevergoedingen oplegt die niet bepaald zijn door deze wet, en met name nalatigheidsintresten die hoger liggen dan wat bepaald is in artikel 27bis, § 2.»

Nr. 3 VAN DE HEER SANTKIN

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

«Artikel 3. — Artikel 90 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

«Art. 90. — Bij de ontbinding of het opeisbaar worden van de overeenkomst wegens de niet-uitvoering door de consument van zijn verbintenissen kan de rechter aan de kredietgever een vergoeding toekennen die niet hoger mag liggen dan 10 % van het verschuldigde saldo.»

— le montant de l'intérêt de retard convenu.

§ 2. Le taux d'intérêt de retard convenu ne peut dépasser, pour les ouvertures de crédit, le dernier taux débiteur appliqué, et pour les autres contrats de crédit, le dernier taux annuel effectif global convenu, majorés d'un coefficient de 10% maximum.

L'intérêt de retard ne peut s'appliquer que sur le solde restant dû, constitué d'un montant à verser en principal pour amortir ou rembourser le capital et, le cas échéant, du montant des intérêts échus et non payés, capitalisés en application de l'article 1154 du Code civil.

§ 3. Tout paiement réclamé en application du § 1er doit être détaillé et justifié dans un document justificatif remis gratuitement au consommateur.

Le Roi peut déterminer les mentions du document justificatif et imposer un modèle de décompte.»

N° 2 DE M. SANTKIN

Art. 2

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Article 2. — L'article 28 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 28. — Est interdite et réputée non écrite, toute clause comportant, en cas de non-exécution de ses obligations par le consommateur, des pénalités ou des dommages et intérêts non prévus par la présente loi, et notamment des intérêts de retard supérieurs à ce qui est prévu à l'article 27bis, § 2.»

N° 3 DE M. SANTKIN

Art. 3

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Article 3. — L'article 90 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

Art. 90. — En cas de résolution du contrat de crédit ou de déchéance du terme en raison de la non-exécution de ses obligations par le consommateur, le juge peut allouer au prêteur une indemnité qui ne peut être supérieure à 10% du solde restant dû.»

Verantwoording

De amendementen nrs 1, 2 en 3 beogen de tekst van het wetsvoorstel integraal te vervangen rekening houdend met de bezinningsnota ingediend door de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie.

Artikel 1bis

Dit artikel beoogt een nieuwe onderafdeling in te voegen met het opschrift «Gevolgen van de niet-uitvoering van de kredietovereenkomst door de consument». Het is immers een belangrijke materie die terecht onder een aparte titel samengebracht kan worden. Deze nieuwe onderafdeling bevat aldus een nieuw artikel 27bis.

Het nieuwe artikel 27bis behandelt alle gevolgen van de niet-uitvoering van de kredietovereenkomsten op dezelfde wijze, of het gaat om de ontbinding van de overeenkomst, het opeisbaar worden van de overeenkomst of om een gewone wanbetaling. Er wordt evenmin een onderscheid gemaakt wanneer het gaat om een kredietoperatie met vaste termijnen dan wel om een kredietopening.

§ 1. In alle gevallen kunnen volgens de overeenkomst slechts drie betalingsposten aangerekend worden:

1° het verschuldigde saldo, dat wil zeggen het in hoofdsom te betalen bedrag, met aftrek van de kosten en de intresten. Om het bedrag in hoofdsom te onderscheiden van de intresten en de kosten is een aflossingstabel noodzakelijk, zoals bij de hypothecaire kredieten;

2° het bedrag van de vervallen en niet-betaalde intresten, dat wil zeggen het bedrag van de maandelijkse afbetaling, waarvan het verschuldigde saldo afgetrokken is;

3° het bedrag van de overeengekomen nalatigheidsintrest.

§ 2. De rentevoet van de overeengekomen nalatigheidsintrest mag niet meer dan 10 % hoger liggen dan de laatst toegepaste debetrente of het overeengekomen jaarlijkse kostenpercentage.

De nalatigheidsintrest mag wel degelijk hoger liggen dan het overeengekomen jaarlijkse kostenpercentage of de toegepaste debetrente om de kredietgever te vergoeden voor het verlies dat hij lijdt door het niet-beschikbaar zijn van de kapitalen.

Het is evenwel uitgesloten dat de nalatigheidsintrest toegepast wordt op bedragen die zelf uit intresten bestaan. Er dient op gewezen te worden dat het anatocisme slechts toegestaan is indien de intresten gekapitaliseerd kunnen worden overeenkomstig artikel 1154 van het Burgelijk Wetboek. In de praktijk mag de nalatigheidsintrest slechts toegepast worden op het verschuldigde saldo, dat wil zeggen het in hoofdsom te storten bedrag om het geleende of opgenomen kapitaal af te lossen of terug te betalen.

§ 3. De consument moet in staat gesteld worden de betalingen die van hem gevraagd worden, te kennen, begrijpen en controleren.

De kredietgever moet dus gratis een bewijsstuk overhandigen met vermelding van elke uitgavenpost. De Koning kan bepalen welke vermeldingen dit stuk moet bevatten en kan een model van afrekening opleggen.

Artikel 2

Deze bepaling vervangt artikel 28 dat zich in onderafdeling 5 «Onrechtmatige bedingen» bevindt.

Justification

Ces amendements n°s 1, 2 et 3 visent à remplacer intégralement le texte de la proposition de loi, compte tenu de la note de réflexion déposée par le Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications.

Article 1^{er}bis

Cet article vise à introduire une nouvelle sous-section intitulée «Des conséquences de la non-exécution du contrat de crédit par le consommateur». L'importance de la matière justifie en effet qu'elle soit ramassée sous un titre à part. Cette nouvelle sous-section comporte ainsi un article 27bis nouveau.

L'article 27bis nouveau traite toutes les conséquences de l'inexécution des contrats de crédit de la même façon, qu'il s'agisse de la résolution du contrat, de la déchéance du terme ou d'un simple retard de paiement. De même, aucune distinction n'est faite selon qu'il s'agisse d'une opération de crédit avec des termes fixes, ou d'une ouverture de crédit.

§ 1er. Dans tous les cas, seuls trois postes peuvent être contractuellement réclamés:

1° le solde restant dû, c'est-à-dire le montant à verser en principal, déduction faite des frais et des intérêts. Pour isoler le montant en principal des intérêts et frais, un tableau d'amortissement est indispensable, à l'instar de ce qui existe en crédit hypothécaire;

2° le montant des intérêts échus et non payés, c'est-à-dire le montant de la mensualité, duquel on a soustrait le solde restant dû;

3° le montant de l'intérêt de retard convenu.

§ 2. Le taux d'intérêt de retard convenu ne peut dépasser plus de 10% le dernier taux appliqué ou le taux annuel effectif global convenu.

L'intérêt de retard peut en effet être supérieur au taux annuel effectif global convenu ou au taux débiteur appliqué, afin de dédommager le prêteur de la perte résultant de l'indisponibilité des capitaux.

Il est cependant exclu que l'intérêt de retard s'applique sur des montants constitués eux-mêmes d'intérêts. L'anatocisme n'est autorisé, il faut le souligner, que si les intérêts ont pu être capitalisés conformément à l'article 1154 du Code civil. En pratique donc, l'intérêt de retard ne devrait s'appliquer que sur le solde restant dû, c'est-à-dire le montant à verser en principal pour amortir ou rembourser le capital emprunté ou prélevé.

§ 3. Il faut permettre au consommateur de connaître, de comprendre et de vérifier les paiements qui lui sont réclamés.

Un document justificatif détaillant chaque poste doit donc être remis gratuitement par le prêteur. Le Roi pourra en déterminer les mentions et imposer un modèle de décompte.

Article 2

Cette disposition remplace l'article 28 qui est repris dans la sous-section 5 «Des clauses abusives.»

Bedingen die straffen of schadevergoedingen bevatten waarover de wet niet spreekt, zijn verboden en worden voor niet geschreven gehouden.

Artikel 3

Deze bepaling vervangt artikel 90 dat zich in de afdeling «Burgerlijke straffen» bevindt.

Terwijl artikel 28 elk schadevergoedingsbeding verbiedt dat niet in artikel 27bis vermeld wordt, moet de kredietgever toch de mogelijkheid worden geboden een schadevergoeding te vragen die niet voortkomt uit de toepassing van een nalatighedsinstrent op het verschuldigde saldo.

Indien de rechter die zich hierover moet uitspreken, deze eis gerechtvaardigd acht, kan hij een forfaitaire vergoeding toekennen die niet meer dan 10 % van het verschuldigde saldo mag bedragen.

Nr. 4 VAN DE REGERING

(Subamendement op amendement nr. 1)

Art. 1bis (nieuw)

In het voorgestelde artikel 27bis, § 1, tweede streepje, en § 2, tweede lid, de woorden «bedrag van de vervallen en niet-betaalde intresten» vervangen door de woorden «bedrag van de vervallen en niet-betaalde intresten en kosten».

Verantwoording

In het consumentenkrediet omvatten de totale kosten van het krediet niet alleen de intresten van het geleende geld maar ook de kosten die verbonden zijn aan het sluiten en aan de uitvoering van het krediet (artikel 1, 5°). Deze totale kosten die uitgedrukt zijn in een jaarlijks percentage, vormen aldus het overeengekomen jaarlijkse kostenpercentage (artikel 1, 6°).

Men moet in amendement nr. 1 dus preciseren dat men niet alleen de financiële interessen beoogt, maar ook al de kosten die verbonden zijn aan het sluiten en aan de uitvoering van het krediet, die trouwens in het jaarlijks kostenpercentage begrepen zijn.

Nr. 5 VAN DE REGERING

(Subamendement op amendement nr. 1)

Art. 1bis (nieuw)

Het voorgestelde artikel 27bis, § 1, aanvullen met de volgende bepaling:

«In afwijking van artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek wordt iedere betaling gedaan door de consument, de borg of de steller van een persoonlijke zekerheid, eerst aangerekend op het verschuldigde saldo.»

Verantwoording

De aanrekening van de betalingen wordt geregeld bij artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek op aanvullende wijze: de

Les clauses comportant des pénalités ou des dommages et intérêts non prévus par la loi sont interdites et réputées non écrites.

Article 3

Cette disposition remplace l'article 90 qui est repris dans la section traitant des sanctions civiles.

Si l'article 28 interdit toute clause indemnitaire non prévue à l'article 27bis, il convient cependant de permettre au prêteur de réclamer un dédommagement autre que celui résultant de l'application d'un intérêt de retard sur le solde restant dû.

Le juge saisi d'une telle demande, s'il l'estime justifiée, pourra allouer une indemnité forfaitaire qui ne pourra être supérieure à 10% du solde restant dû.

Jacques SANTKIN.

N° 4 DU GOUVERNEMENT

(Subamendement à l'amendement n° 1er)

Art. 1^{er}bis (nouveau)

À l'article 27bis proposé, § 1er, 2e tiret, et § 2, alinéa 2, remplacer les mots «montant des intérêts échus et non payés» par les mots «montant des intérêts et frais échus et non payés».

Justification

En matière de crédit à la consommation, le coût total du crédit comprend non seulement l'intérêt de l'argent prêté, mais également tous les frais liés à la conclusion et à l'exécution du crédit (article 1er, 5°). Ce coût total exprimé en pourcentage annuel constitue ainsi le taux annuel effectif global (article 1er, 6°).

Il convient donc de préciser, à l'amendement n° 1, que l'on vise non seulement les intérêts financiers, mais également tous les frais liés à la conclusion et à l'exécution du crédit, d'ailleurs compris dans le taux annuel effectif global.

N° 5 DU GOUVERNEMENT

(Subamendement à l'amendement n° 1)

Art. 1^{er}bis (nouveau)

Compléter l'article 27bis, § 1er, proposé par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'article 1254 du Code civil, tout paiement fait par le consommateur, la caution ou la personne qui constitue une sûreté personnelle, s'impute d'abord sur le solde restant dû.»

Justification

L'imputation des paiements est réglée par l'article 1254 du Code civil d'une façon supplétive: le débiteur ne peut, sans le

schuldenaar kan zonder de instemming van de schuldeiser de betalingen niet op het kapitaal in plaats van op de intresten aanrekenen.

De kredietgevers bepalen aldus systematisch in hun overeenkomsten dat de betalingen eerst op de intresten worden aangerekend.

Indien deze manier van handelen niet te betwisten valt bij een normale uitvoering van de overeenkomst — de partijen blijven hun volledige vrijheid behouden om een aflossingsplan op te stellen — gaat het er anders aan toe wanneer de overeenkomst ontbonden wordt krachtens artikel 29 van de wet. In dit geval moet men zonder meer bepalen dat de betalingen eerst zullen worden aangerekend op het verschuldigd saldo en daarna pas op de intresten.

Zo niet, dan vermindert het verschuldigd saldo niet, ondanks regelmatige betalingen van de schuldenaar, en door de nalatighedsintresten blijft de totale schuld toenemen.

Nr. 6 VAN DE REGERING

Art. 1ter (nieuw)

Een artikel 1ter (nieuw) invoegen, luidende:

Artikel 1 van dezelfde wet wordt aangevuld met de volgende bepaling:

«18° het kapitaal: de schuld in hoofdsom die het voorwerp uitmaakt van de kredietovereenkomst;

19° het verschuldigd blijvend saldo: het bedrag in hoofdsom dat moet worden gestort om het kapitaal af te lossen of terug te betalen;

20° de nalatighedsintrestvoet: de actuariële intrestvoet toegepast op het verschuldigd saldo en uitgedrukt in een percentage op jaarbasis of op periodieke basis.»

Verantwoording

De definities bedoeld in 18°, 19° en 20° worden ingevoegd ingevolge de wijzigingen in het nieuwe artikel 27bis, ingevoegd door amendement nr. 1. Zij hebben tot doel de grondslag te bepalen voor de berekening van de nalatighedsintresten en boetes. Het woord «hoofdsom», bedoeld in 18° en 19° moet begrepen worden als zijnde het verschuldigd bedrag in kapitaal. Met het oog op de gelijkvormigheid met de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet zijn de voorgestelde begrippen, behalve de definitie van de nalatighedsintrestvoet, geïnspireerd op deze wet. Noch artikel 14, § 3, 11°, van de wet, noch artikel 28 vermelden de aard van de nalatighedsintrestvoet: periodiek of jaarlijks, actuariel of nominaal. Met het oog op de eenvormigheid en de transparantie is het wenselijk deze rentevoet te definiëren en vergelijkbaar te maken met het overeengekomen jaarlijkse kostenpercentage en de debetrentevoet.

consentement du créancier, imputer les paiements sur le capital par préférence aux intérêts.

Les prêteurs prévoient ainsi systématiquement dans leurs contrats, que les paiements s'imputent d'abord sur les intérêts.

Si cette façon de faire n'est pas critiquable en cas d'exécution normale du contrat — la liberté des parties reste entière pour l'établissement d'un tableau d'amortissement — il en va autrement lorsque le contrat est résolu en application de l'article 29 de la loi. En ce cas, il convient de déterminer d'autorité que les paiements s'imputeront d'abord sur le solde restant dû et ensuite seulement sur les intérêts.

À défaut, le solde restant dû ne diminue pas malgré les paiements réguliers du débiteur, et par le jeu des intérêts de retard, la dette totale ne cesse d'augmenter.

N° 6 DU GOUVERNEMENT

Art. 1^{er}ter (nouveau)

Insérer un article 1^{er}ter (nouveau), libellé comme suit:

«L'article 1er de la même loi est complété comme suit:

«18° le capital: la dette en principal sur laquelle porte le contrat de crédit;

19° le solde restant dû: le montant à verser en principal pour amortir ou rembourser le capital;

20° le taux d'intérêt de retard: le taux d'intérêt actuariel, exprimé en pourcentage annuel ou périodique, appliqué sur le solde restant dû.»

Justification

Les définitions visées au 18°, 19° et 20° sont insérées suite aux modifications apportées par le nouvel article 27bis, introduit par l'amendement n° 1. Elles ont pour but de déterminer l'assiette sur laquelle portera le calcul des intérêts de retard et des pénalités. Le mot «principal», visé au 18° et 19°, doit se comprendre comme étant le montant dû en capital. Afin d'assurer une uniformité avec la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire, les notions reprises s'inspirent de ladite loi, à l'exception de celle définissant le taux d'intérêt de retard. Ni l'article 14, § 3, 11°, de la loi, ni l'article 28 ne donnent une indication de la nature du taux d'intérêt de retard: périodique ou annuel, actuariel ou nominal. Afin d'assurer l'uniformité et la transparence, il est souhaitable de définir ce taux et de le rendre comparable avec le taux annuel effectif global et le taux débiteur.

Nr. 7 VAN DE REGERING

Art. 1^{quater} (nieuw)**Een artikel 1^{quater} (nieuw) invoegen, luidende :**

« In artikel 14 van dezelfde wet wordt een § 4bis ingevoegd, luidende :

« § 4bis. Het aanbod moet tevens een aflossingsplan bevatten dat de samenstelling van iedere periodieke betaling moet geven in afgelost kapitaal, totale kosten van het krediet en voor de kredietopening in afgelost kapitaal, de debetintresten en bijbehorende kosten, alsmede het verschuldigd blijvend saldo na iedere betaling. »

Verantwoording

Teneinde op elk ogenblik het verschuldigd saldo aan kapitaal te kunnen bepalen, is het nodig in een aflossingstabel te voorzien. Een dergelijke tabel wordt verplicht gesteld door het nieuwe artikel 27bis, § 2, tweede lid, ingevoegd door amendement nr. 1.

Nr. 8 VAN DE REGERING

Art. 2bis (nieuw)

Een artikel 2bis (nieuw) invoegen, luidende :

« In artikel 29 van dezelfde wet worden de woorden « waarbij de kredietgever gemachtigd wordt de onmiddellijke betaling van de nog te vervallen termijnen te eisen » vervangen door de woorden « dat in de opeisbaarheid voorziet »;

Verantwoording

De wijziging van artikel 29 komt voort uit de nieuwe definities van kapitaal en verschuldigd blijvend saldo evenals de beperking van de bedragen die de kredietgever kan vragen in geval van opeisbaar worden, verbreking of ontbinding van de overeenkomst.

Gelet op het nieuwe artikel 27bis, ingevoegd door amendement nr. 1, is het immers niet meer mogelijk de onmiddellijke betaling te eisen van de te vervallen stortingen.

*Vice-eerste minister
en minister van Economie en Tewerkstelling,*

N° 7 DU GOUVERNEMENT

Art. 1^{er quater} (nouveau)**Insérer un article 1^{er quater} (nouveau), libellé comme suit :**

« Un §4bis, rédigé comme suit, est inséré à l'article 14 de la même loi :

« §4bis. L'offre doit également comprendre un tableau d'amortissement qui doit contenir la décomposition de chaque remboursement périodique en capital amortissant, en coût total du crédit et pour l'ouverture de crédit en capital, en intérêts débiteurs et frais annexes, ainsi que l'indication du solde restant dû après chaque paiement. »

Justification

Afin de pouvoir déterminer à chaque moment le capital restant dû, il y a lieu de prévoir un tableau d'amortissement. Un tel tableau est rendu nécessaire par le nouvel article 27bis, § 2, alinéa 2, introduit par l'amendement n° 1.

N° 8 DU GOUVERNEMENT

Art. 2bis (nouveau)

Insérer un article 2bis (nouveau), libellé comme suit :

« À l'article 29 de la même loi, les mots « qui autorise le prêteur à exiger le paiement immédiat des versements à échoir » sont remplacés par les mots « qui prévoit la déchéance du terme »;

Justification

La modification à l'article 29 découle des nouvelles définitions du capital et du solde restant dû ainsi que de la restriction des montants que le prêteur peut réclamer en cas de déchéance du terme, de résiliation ou de résolution du contrat.

Vu le nouvel article 27bis introduit par l'amendement n° 1, il n'est plus permis, en effet, de réclamer le paiement immédiat des versements à échoir.

*Vice-Premier ministre et ministre
de l'Économie et des Télécommunications,*

Elio DI RUPO